

VPP PROJEKTS “ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA MODELĒŠANA VIRZĪBĀ UZ OGLEKĻA NEITRALITĀTI”

VASSI

VPP-EM-2018/NEKP-0001

ENERĢĒTIKAS UN KLIMATA MODELĒŠANA VIRZĪBĀ UZ OGLEKĻA
NEITRALITĀTI

27.04.2021.

TIMES modelis – rūpniecības sektors – vai tas būs “zaļš un digitāls”?

Pētniece Signe Allena-Ozoliņa

Vadošais pētnieks, dr.sc.ing. Dzintars Jaunzems

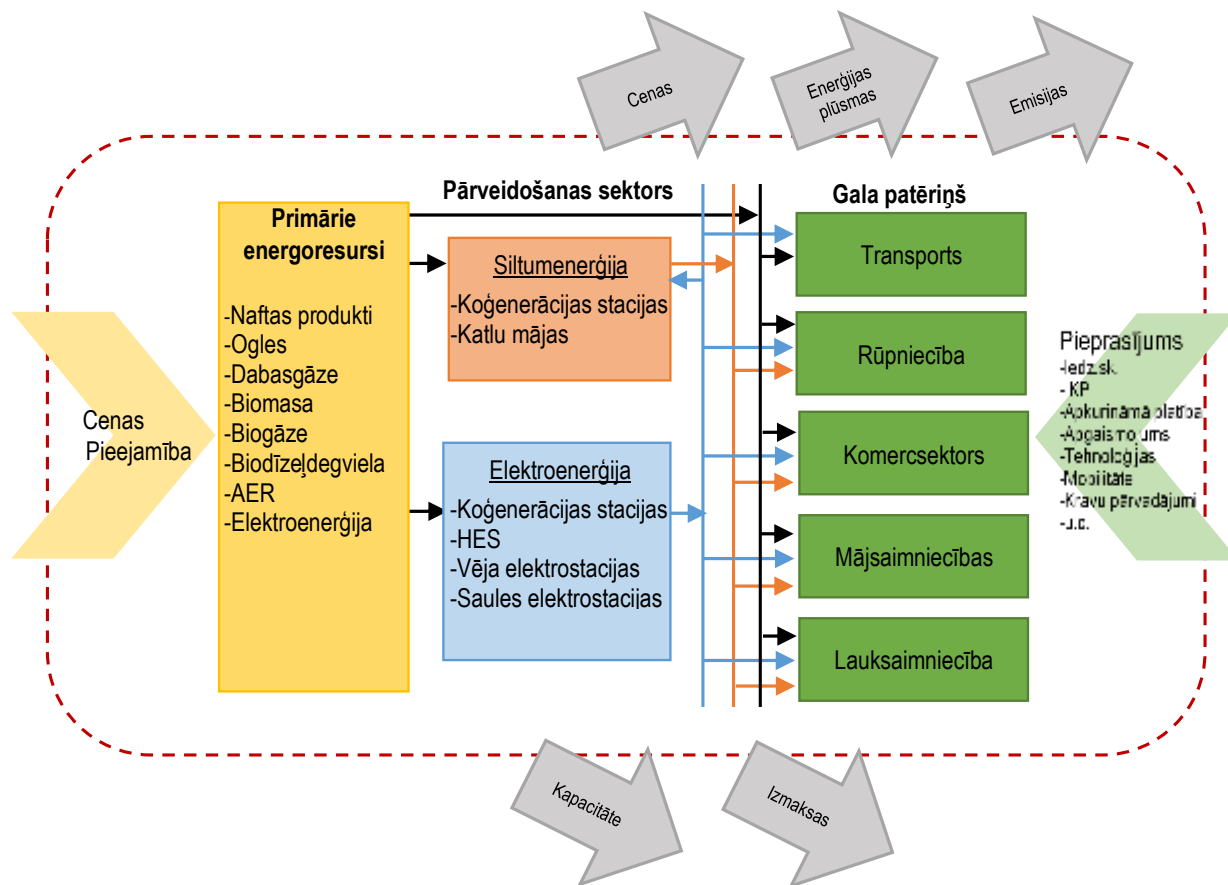
RTU

27.04.2021.

VPP-EM-2018/NEKP-0001

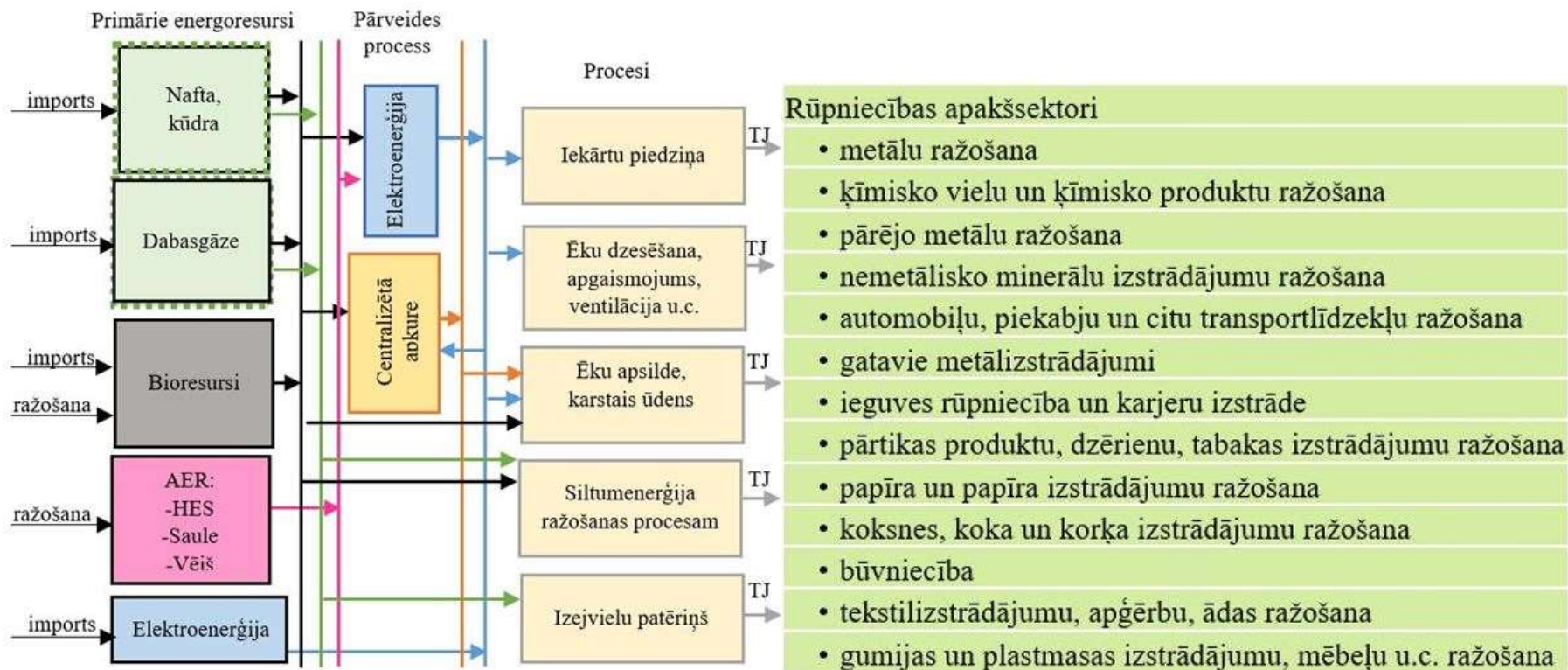
TIMES – rīks labākā energoapgādes sistēmas risinājuma meklēšanai

- Primārie energoresursi
- Pārvades un sadales procesi
- Enerģijas patēriņš un pakalpojumi
- Enerģijas lietotāja enerģijas pieprasījums

27.04.2021.

Rūpniecības sektors

27.04.2021.

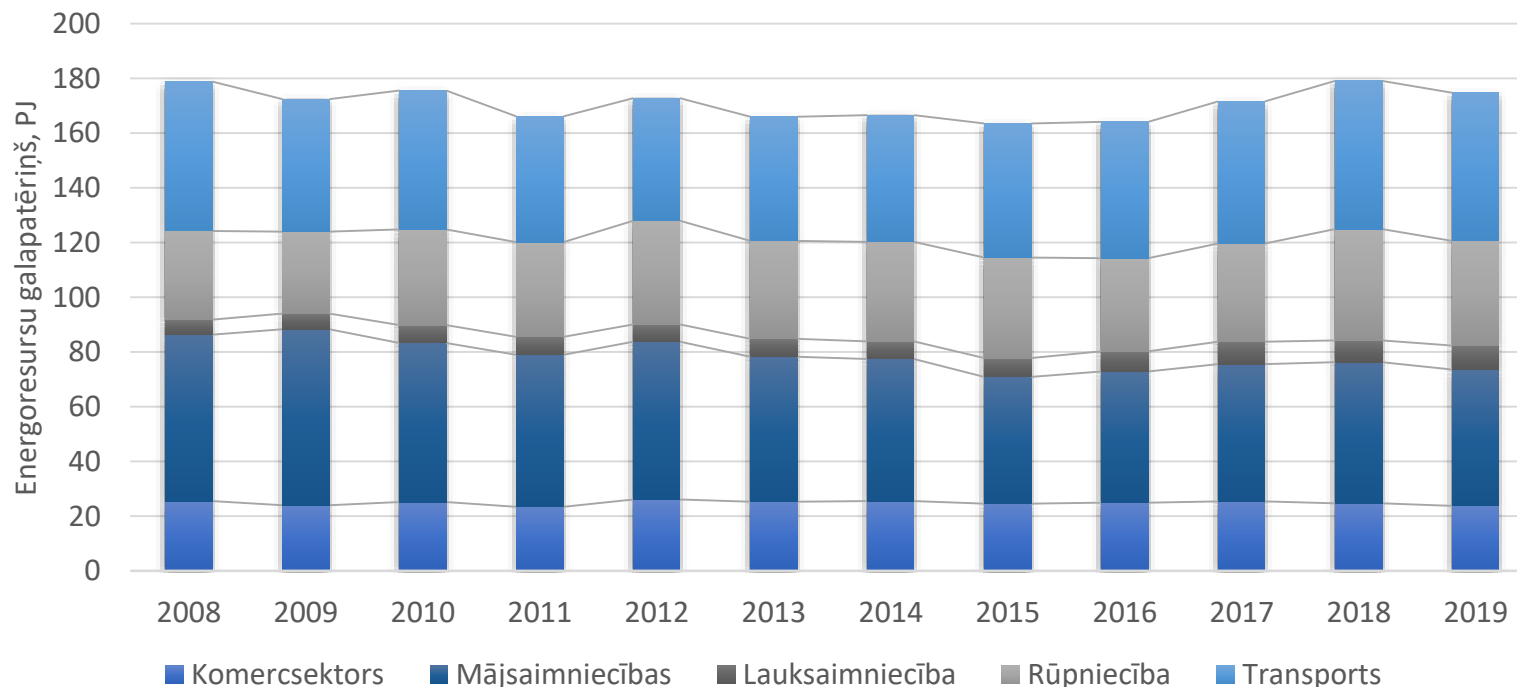
Latvijas rūpniecības sektors

27.04.2021.

VPP-EM-2018/NEKP-0001

Galapatēriņš rūpniecības sektorā ~20% no kopējā resursu patēriņa

Dominē (>20 %): transports, mājsaimniecības un rūpniecības sektori

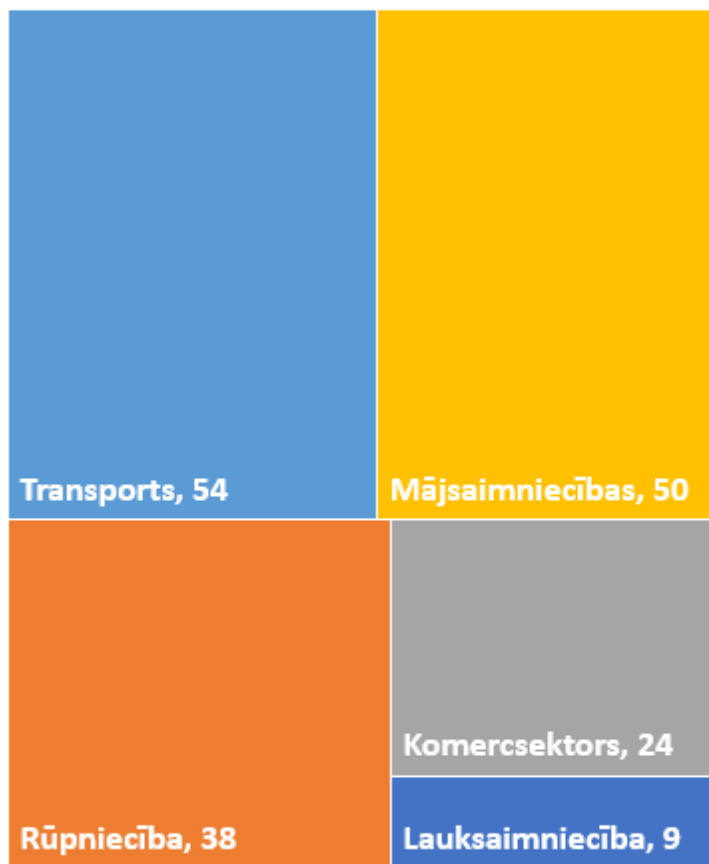

2018. g. rūpniecība: 22,8% (+13,3% pret 2017. g.)

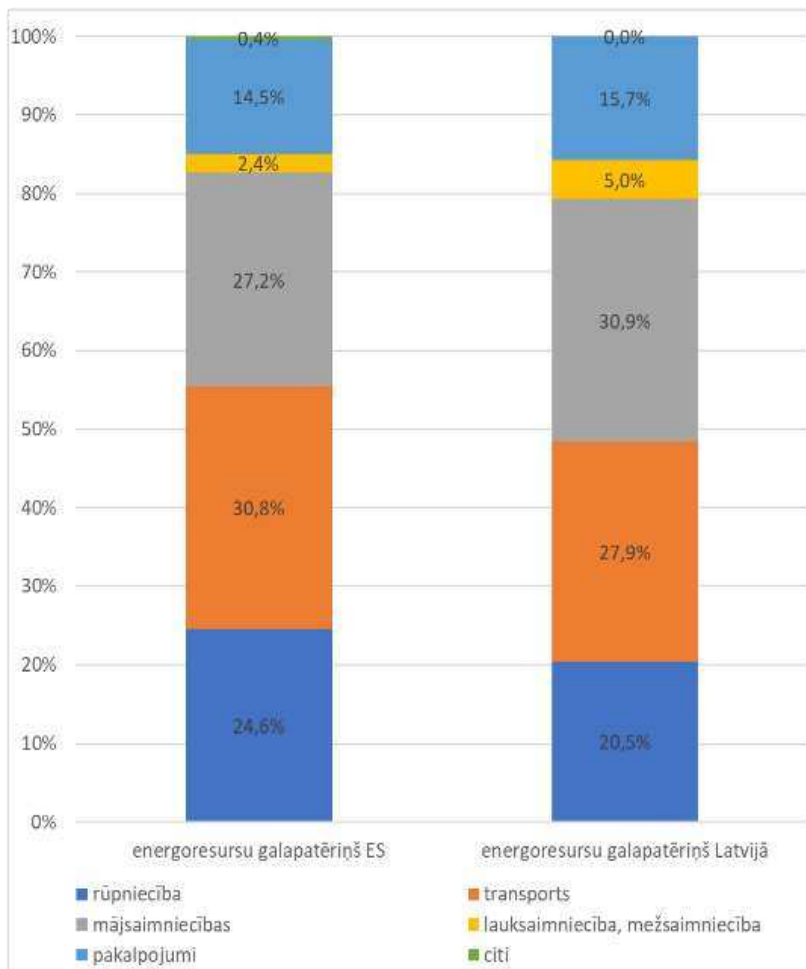
27.04.2021.

ES un Latvijas enerģijas galapatēriņš nozarēs (2017. g.)

TAUTSAIMNIECĪBAS SEKTORU
ENERĢIJAS PATĒRIŅA STRUKTŪRA,
PJ (2019)

Avots: NEKP2030

27.04.2021.

Rūpniecības sektora struktūra pa apakšsektoriem

C Apstrādes rūpniecība

C10 Pārtikas produktu ražošana

C11 Dzērienu ražošana

C13 Tekstilizstrādājumu ražošana

C14 Apģērbu ražošana

C15 Ādas un ādas izstrādājumu ražošana

C16 Koksnes; koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana

C17 Papīra un papīra izstrādājumu ražošana

C18 Poligrāfija un ierakstu reproducēšana

C20 Ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošana

C21 Farmaceitisko pamatvielu un farmaceitisko preparātu ražošana

C22 Gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana

C23 Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana

C24 Metālu ražošana

C25 Gatavo metālizstrādājumu ražošana, izņemot mašīnas un iekārtas

C26 Datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošana

C27 Elektrisko iekārtu ražošana

C28 Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana

C29 Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana

C30 Citu transportlīdzekļu ražošana

+ A: Būvniecība

+ B: Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde

+ D: Elektroenerģija un gāzes apgāde

Pārtikas rūpniecība C10-12

Vieglā rūpniecība C13-15

Kokrūpniecība C16

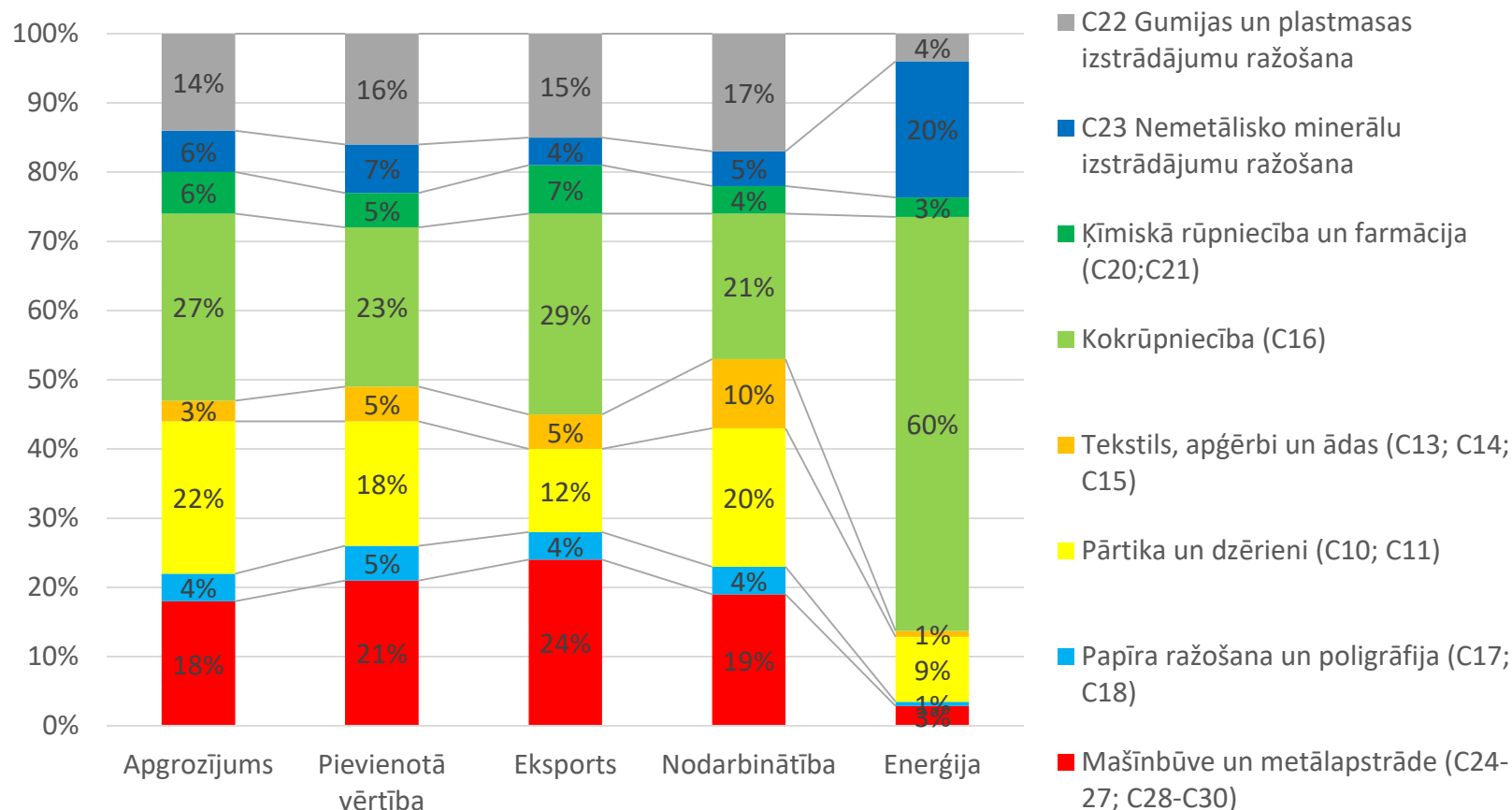
Ķīmiskā rūpniecība C20-21

27.04.2021.

Apstrādes rūpniecības apakšsektori

Makroekonomiskā un enerģijas patēriņa struktūra, % no visa apstrādes rūpniecības (2019)

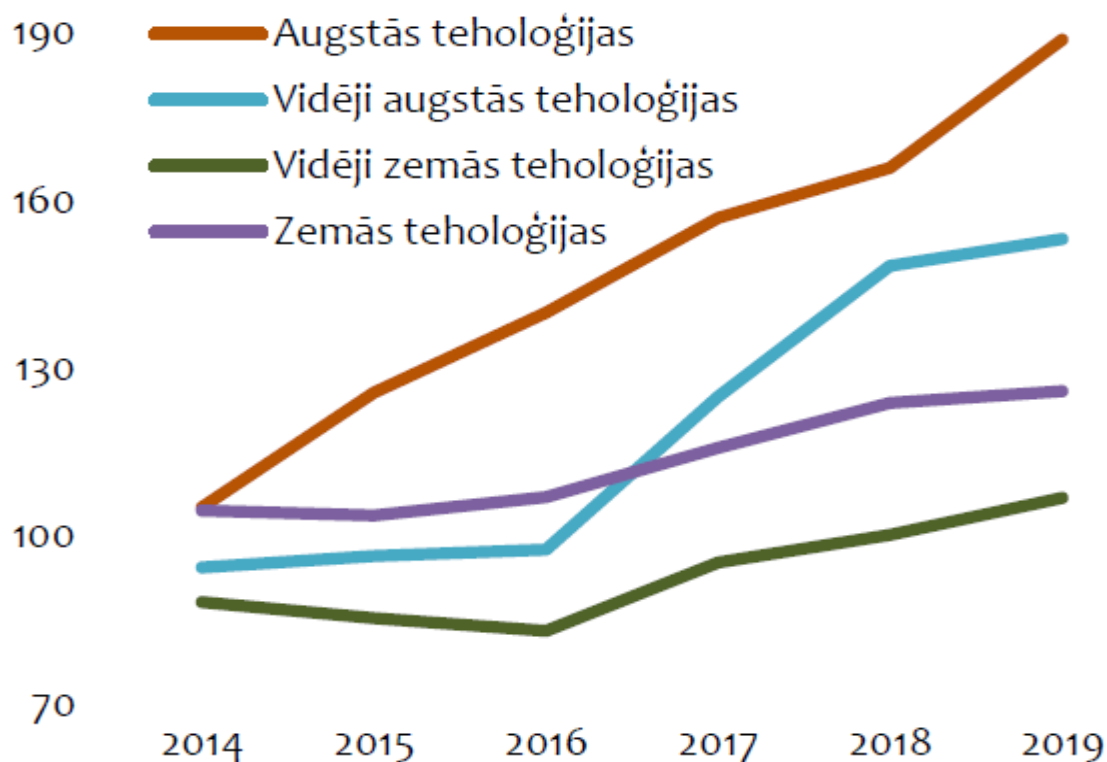

Avots: CSB, MASOC - Mašīnbūves un metālapstrādes Rūpniecības Asociācija

27.04.2021.

NACIONĀLĀS INDUSTRIĀLĀS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2021-2027

Apstrādes rūpniecības ražošanas apjomu indekss un
struktūra pa tehnoloģiju līmeņiem
2013.gads = 100, struktūra 2019.gadā, procentos

Secīgi:

~60 % zemās
tehnoloģijas

~20 % vidēji zemās
tehnoloģijas

~80 no visas apstrādes
rūpniecības ir zemas
vai vidēji zemas
tehnoloģijas

27.04.2021.

Rūpniecības sektora dekarbonizācijas mērķi

NIPP* 2021-2027

- ☐ Veicināt ekonomikas strukturālās izmaiņas par labu preču un pakalpojumu ar augstāku pievienoto vērtību ražošanai, t.sk. rūpniecības lomas palielināšanai, rūpniecības un pakalpojumu modernizācijai un sarežģītāku preču ar augstāku pievienoto vērtību eksporta attīstībai

NEKP2030

- ☐ Energoefektivitātes paaugstināšana un AER tehnoloģiju izmantošanas veicināšana;
  - Rūpniecības sektoram nav specifiska mērķa.

Par atbalstu konkurē ar citiem (piem., komercsektoru).

27.04.2021.

Kā to plānots darīt līdz 2030. gadam?

NEKP2030 iezīmētais finansējums

Sektors	Iespējamais finansējums, miljr. EUR
Publiskais sektors un komercsektors	0,68
Rūpniecības sektors	0,23
Mājsaimniecību sektors	1,57
Pārveidošanas sektors	1,65
Lauksaimniecības sektors	0,13
Transporta sektors	0,84
Kopā:	5,1

Latvijas galīgā nacionālā enerģētikas un klimata plāna novērtējums (14.10.2020. SWD(2020) 913 draft): «Latvijai par labu nāktu papildu rīcībpolitikas un pasākumi, ar ko līdz 2030. gadam panākt vēl papildu enerģijas ietaupījumus, ņemot vērā tās lielo neizmantoto energoekonomijas potenciālu, jo īpaši transportā, ēku sektorā un **rūpniecībā**.»

27.04.2021.

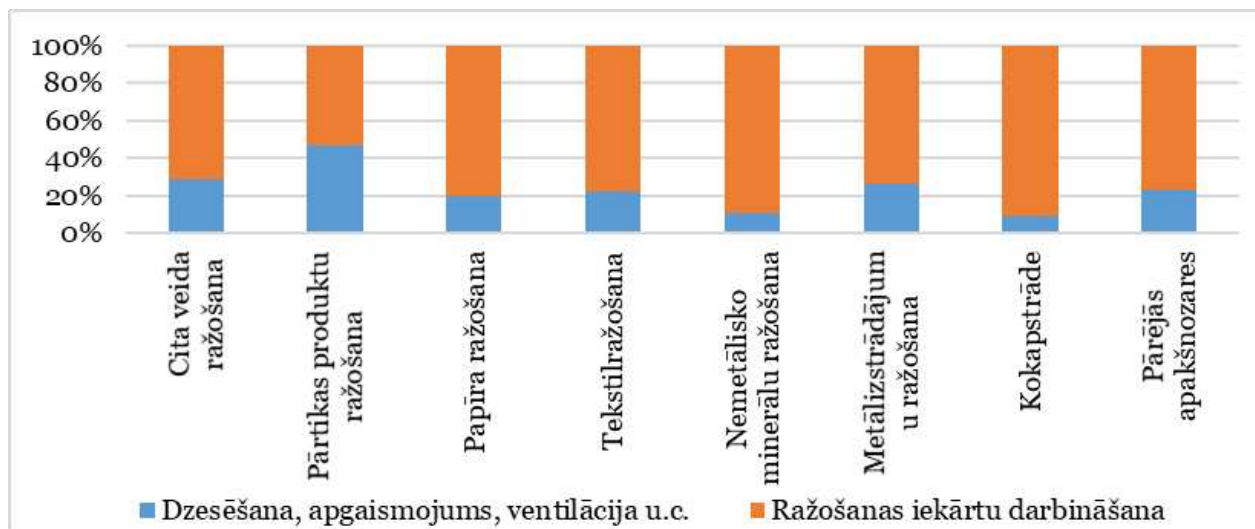
Modelēšanas gaita

27.04.2021.

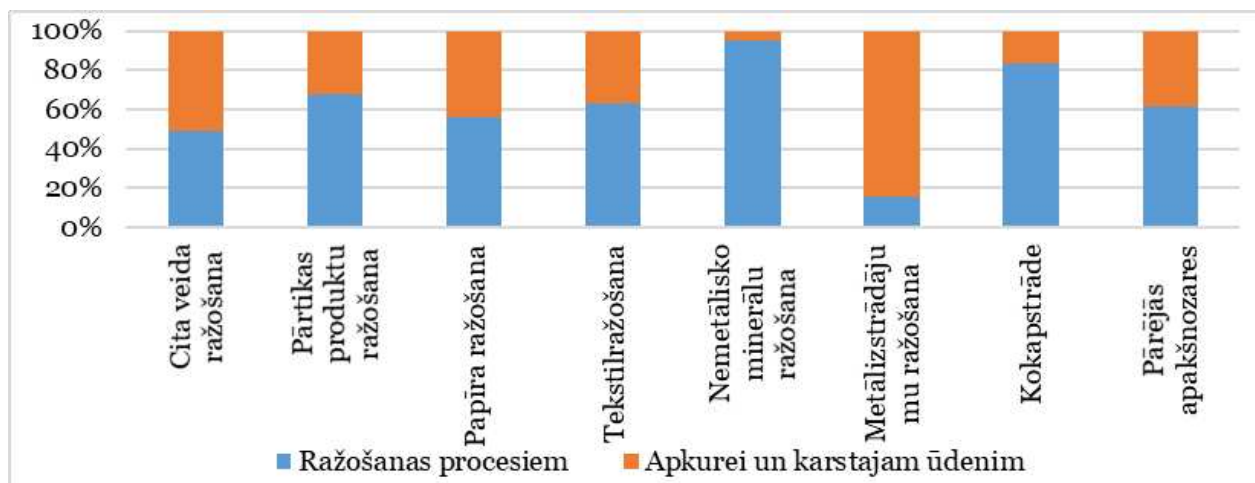
VPP-EM-2018/NEKP-0001

Rūpniecības sektors: elektroenerģijas (1) un siltumenerģijas (2) patēriņa sadalījums pa procesiem

(1)

(2)

27.04.2021.

Rūpniecības energoapgādes specifika

1. **Siltumenerģijas un elektrības izmantošana (t. sk. proporcija gala enerģijas patēriņā)** ražošanas procesos – nav vienāda visiem rūpniecības apakšsektoriem;
2. **Procesu siltumenerģijas temperatūras diapazoni:**
  - ☐ **<100-150 °C:**
    - Pārtikas rūpniecība – žāvēšana, mazgāšana, termiskā apstrāde;
    - Tekstilrūpniecība - tīrīšana, krāsošana un balināšana;
  - ☐ **<150-250 °C:**
    - Ķīmiskā rūpniecība – destilēšana, reaktoru darbība;
  - ☐ **>250-500 °C:**
    - Metālapstrāde un nemetālisko minerālu apstrāde .

Katram rūpniecības apakšsektoram ir 1-2 dominējošies siltumenerģijas temperatūras diapazoni.

Arī jaunās tehnoloģijas ir ierobežotas atsevišķiem apakšsektoriem.

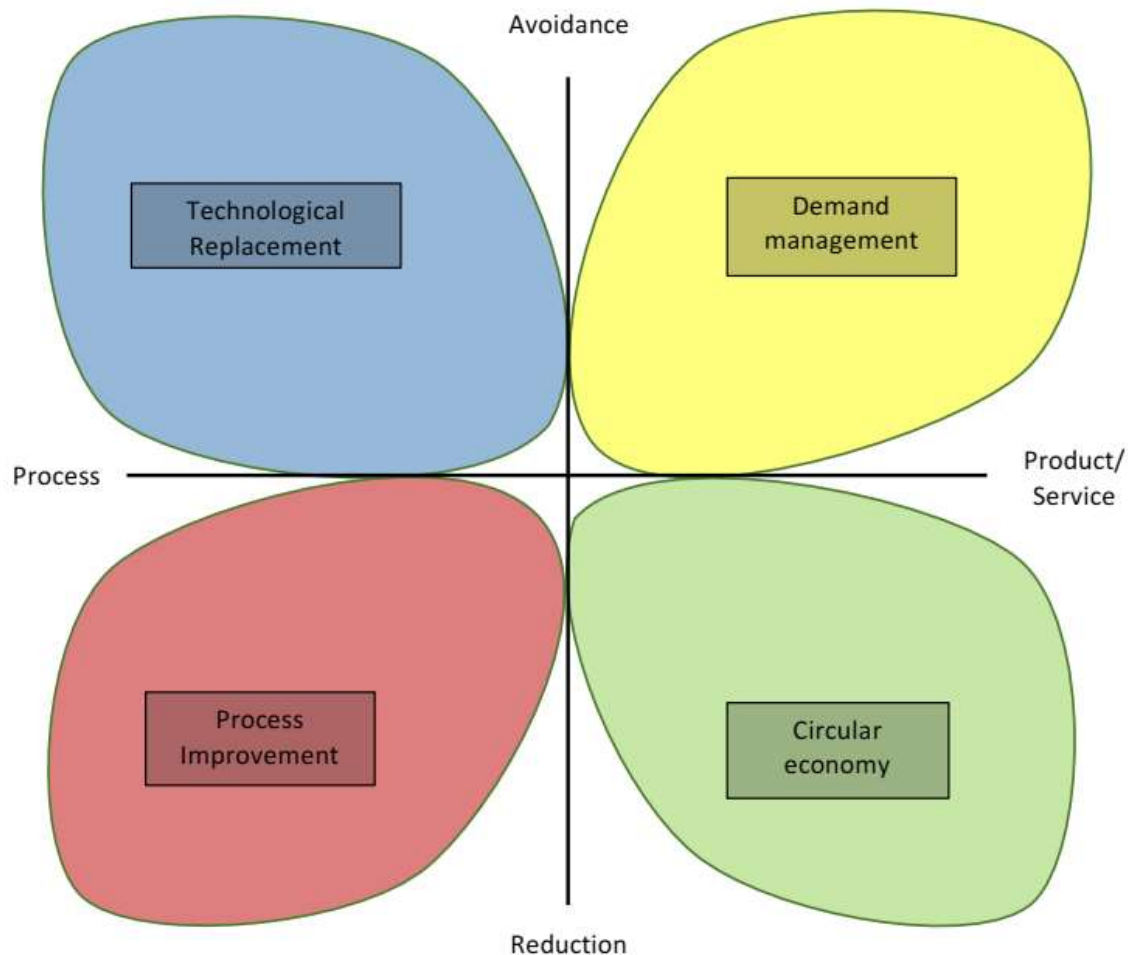
27.04.2021.

Rūpniecības sektora pārkārtošanās

Avots: R. Lane, Assessment of the Broader Impacts of Decarbonisation, REINVENT-PROJECT NR 730053, 2019.

4 kvadranti:

- **Tehnoloģiju aizvietošana;**
Izvairīšanās
- **Pieprasījuma pārvaldība;**
Produkti & pakalpojumi
- **Aprites ekonomika**
Samazināšana
- **Procesu uzlabošana**
Procesi

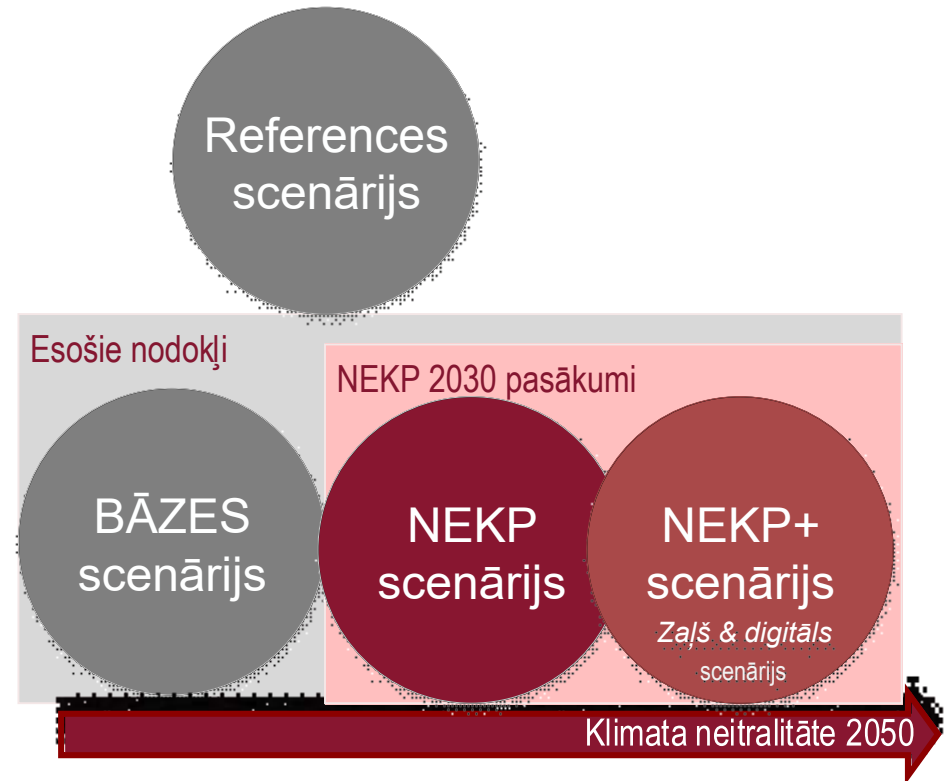

27.04.2021.

Scenāriji un to pasākumi

1. **References scenārijs (REF)** –
neiekļauj esošo nodokļu politiku;
2. **Bāzes scenārijs (Bāzes)** – ietver
esošos nodokļus
3. **NEKP2030 scenārijs** – ietver esošos
nodokļus un NEKP pasākumus:
  - ✓ Energoefektivitāte (ražošanas
iekārtas, inženiertīkli un
inženiersistēmas);
  - ✓ AER;
4. **NEKP2030+ scenārijs**:
  - ✓ «Zaļ(āks)/-š & digitāl(āk)s»;
  - ✓ Siltuma pārpalikumu potenciāla
izmantošana.

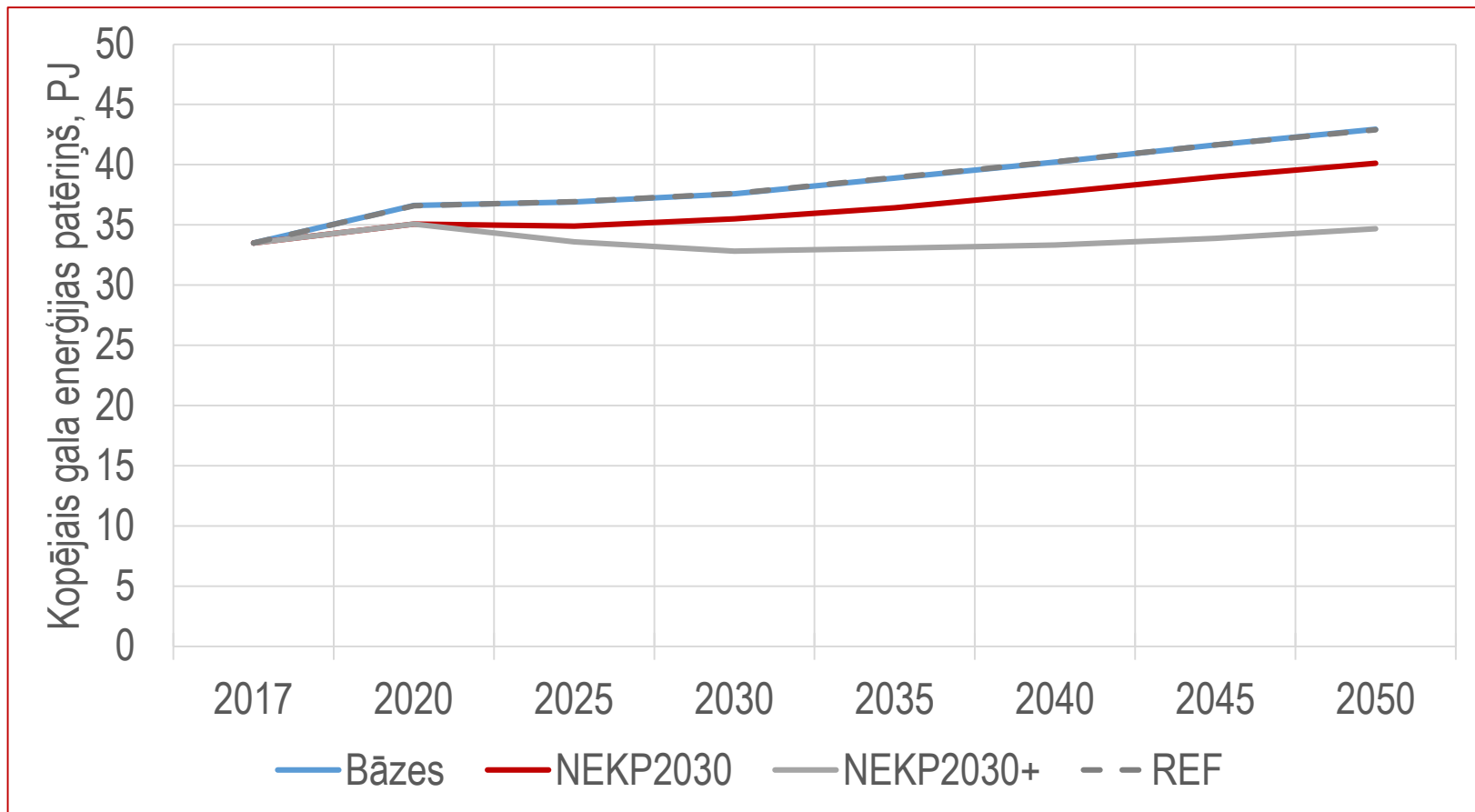
27.04.2021.

Rezultāti

27.04.2021.

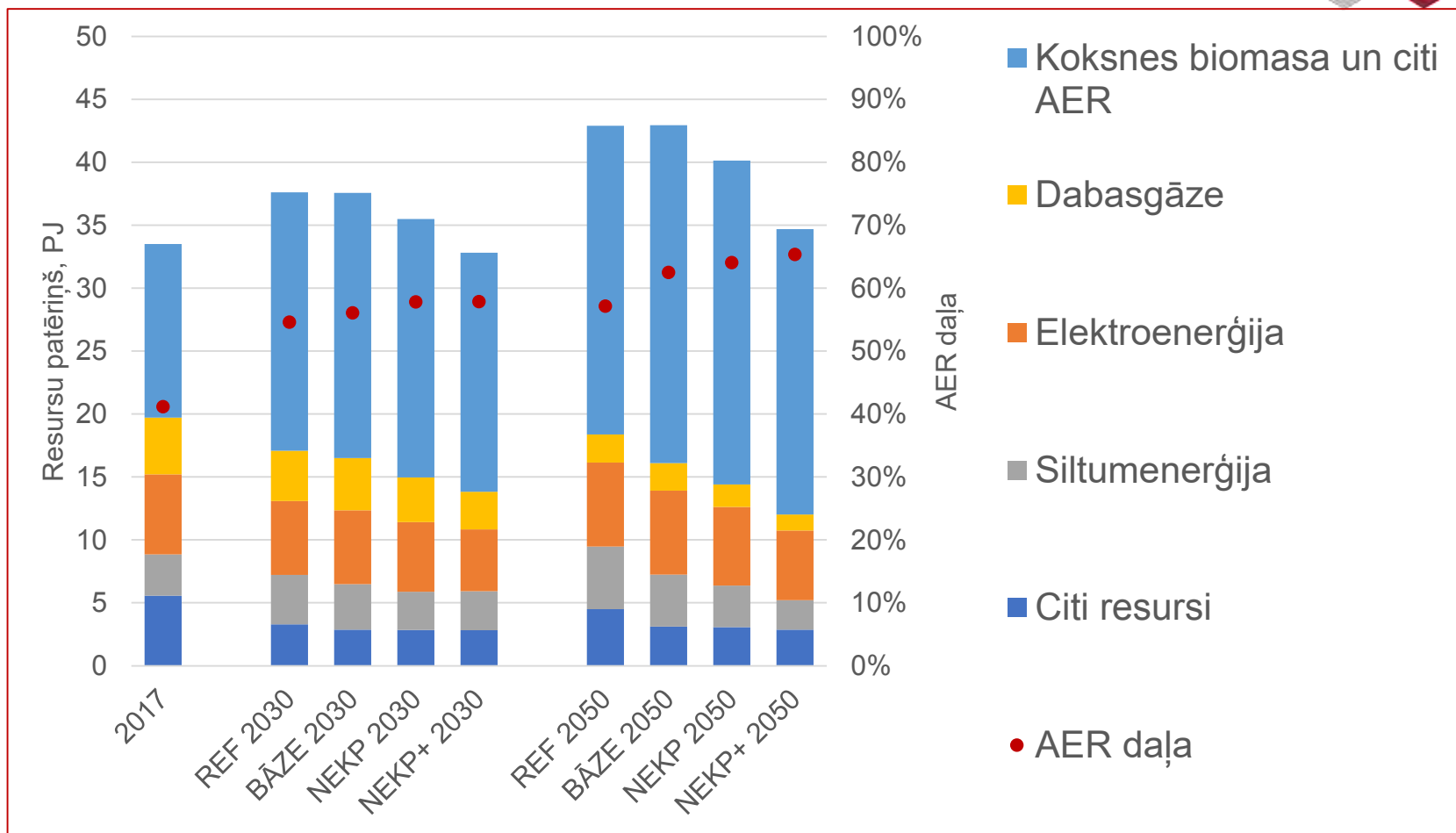
VPP-EM-2018/NEKP-0001

Rūpniecības sektors: kopējais gala enerģijas patēriņš

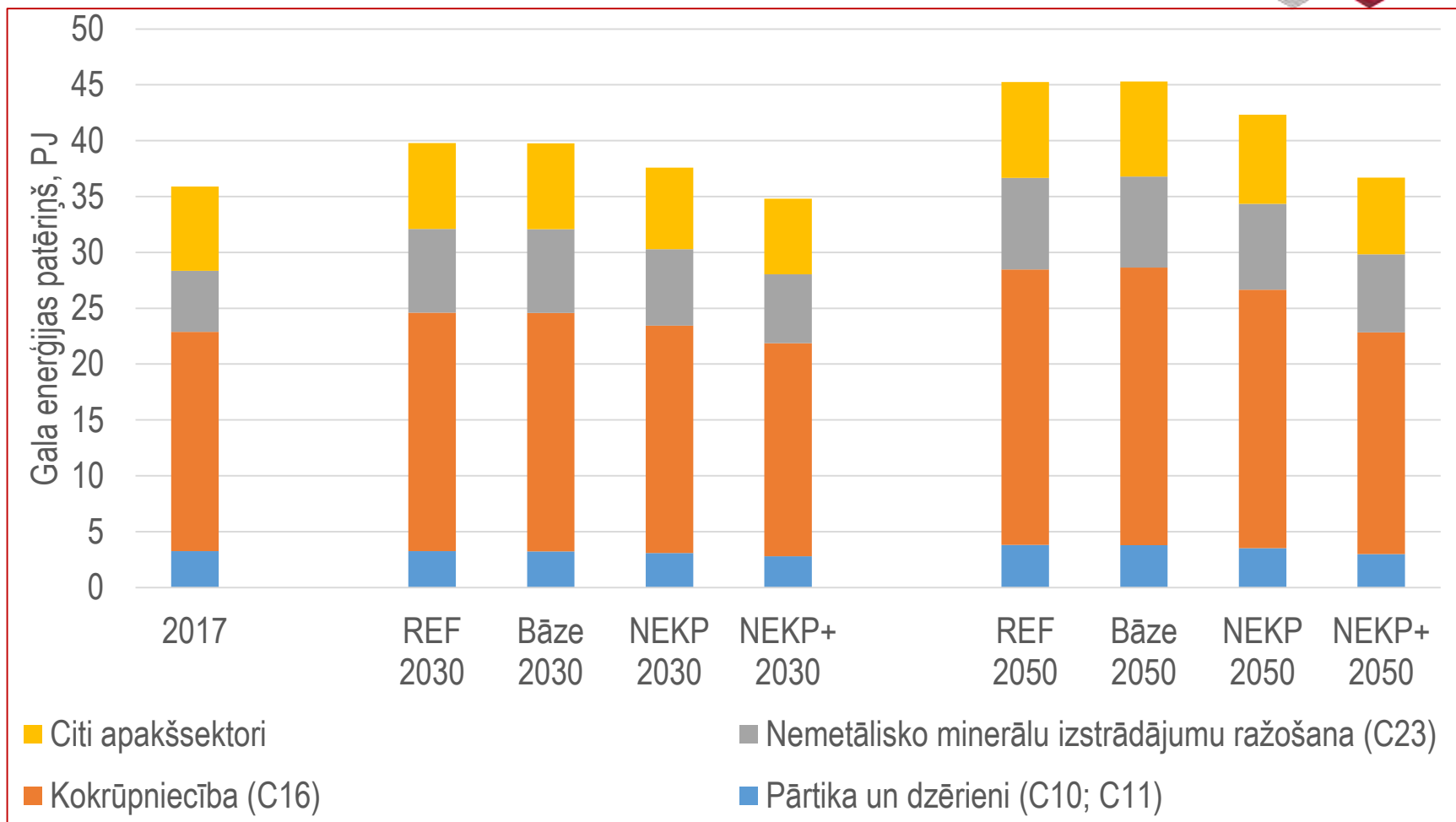
27.04.2021.

Rūpniecības sektors: gala enerģijas patēriņš pa resursiem

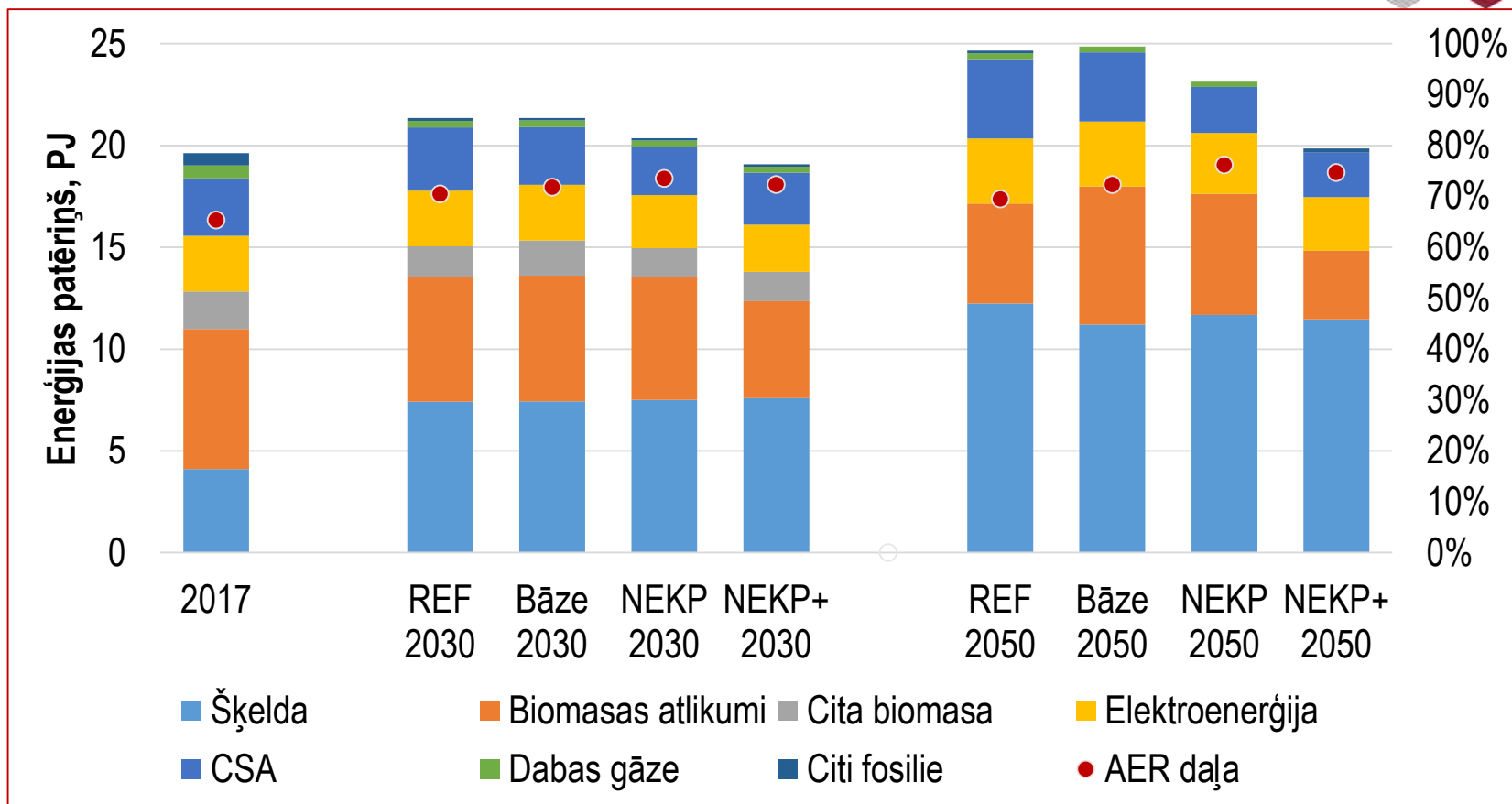
27.04.2021.

Rūpniecības gala enerģijas patēriņš pa apakšsektoriem

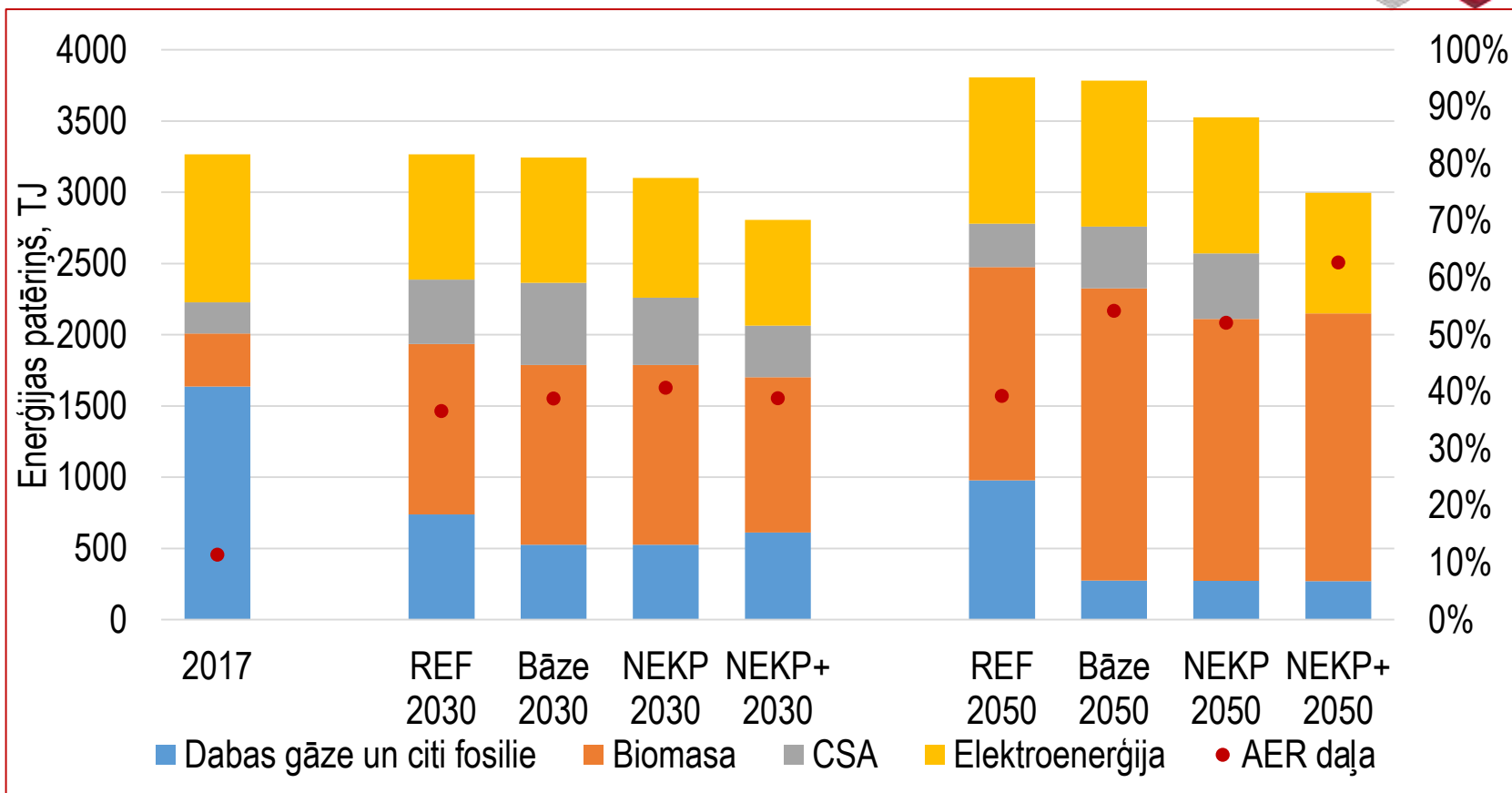
27.04.2021.

Kokrūpniecība (C16)

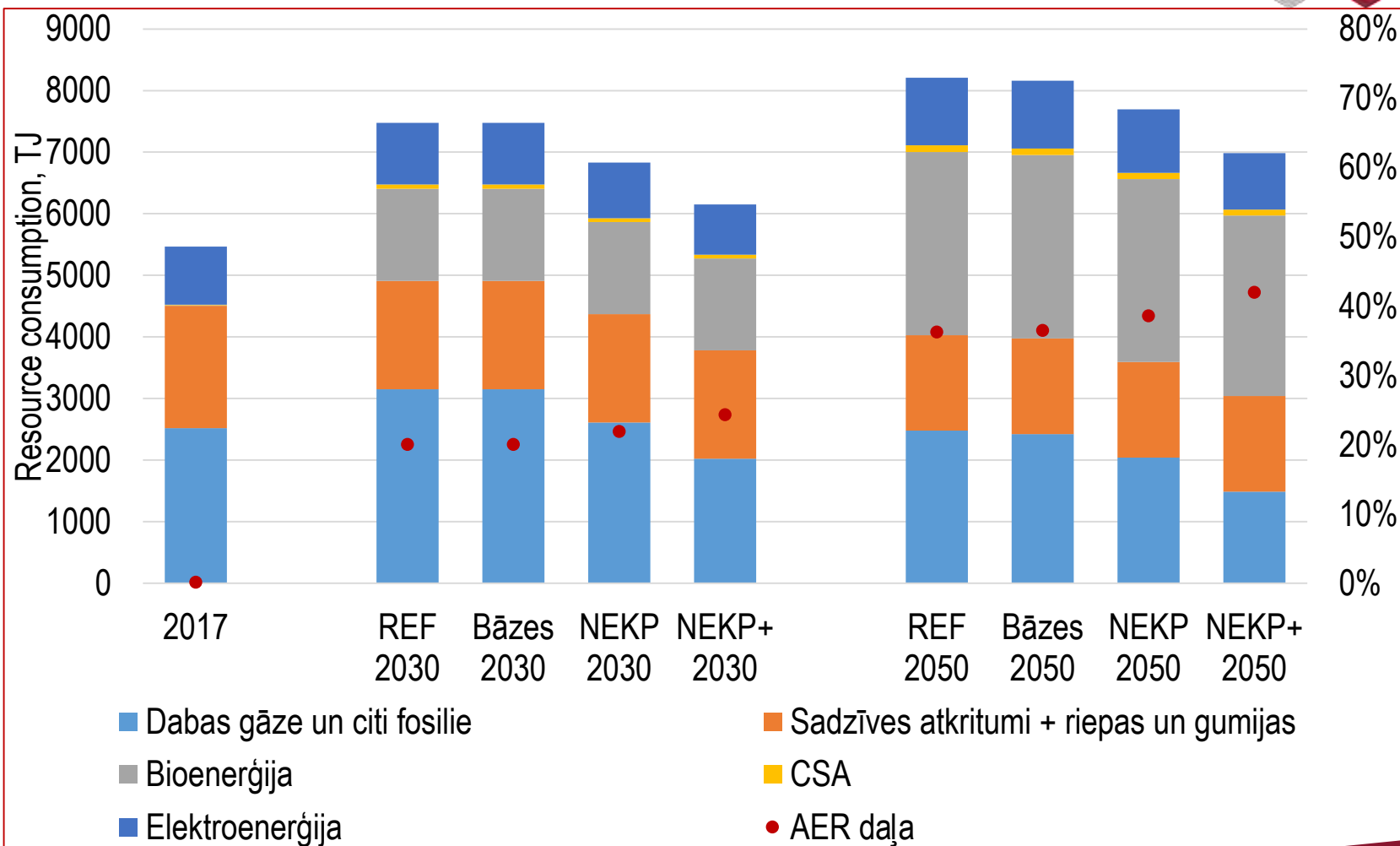
27.04.2021.

Pārtikas un dzērieni (C10, C11)

27.04.2021.

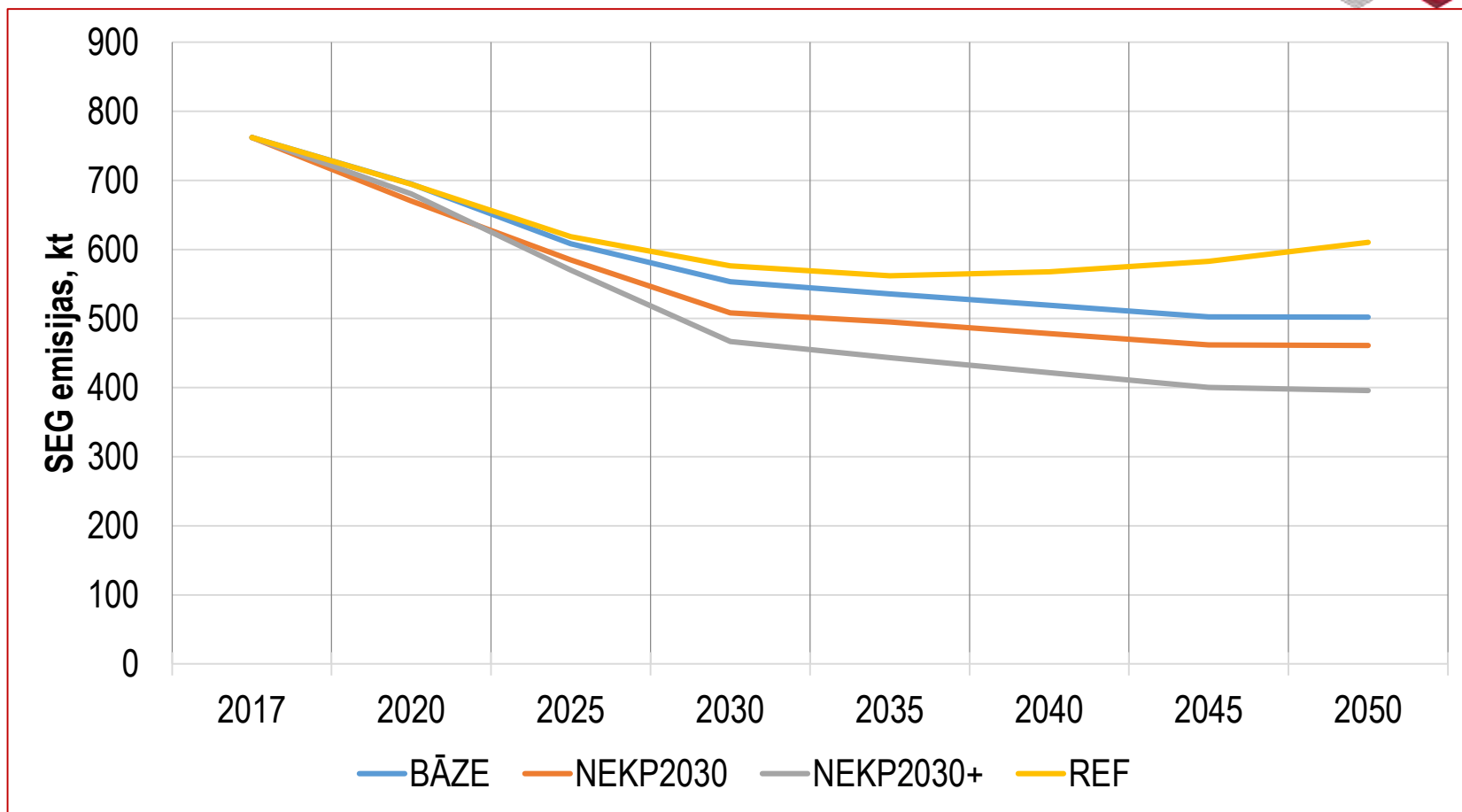
Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana (C23)

27.04.2021.

SEG emisijas no rūpniecības sektora

27.04.2021.

Secinājumi un rekomendācijas

- «Zinātnei balstās uz izpēti un detalizāciju, rūpniecība – uz ātrumu un izmaksām.»
- Sektors, ko grūti un sarežģīti dekarbonizēt (ne tikai Latvijā);
- Elektroenerģijas nozīmīgums rūpniecības sektorā pieaugs;
- Esošo tehnoloģiju un iekārtu dzīves ilgums ir pietiekoši garš, līdz ar to tehnoloģiju nomaiņa nav ļoti strauja;
  - Nav viena risinājuma, kas der visiem apakšsektoriem;
- Nepieciešamība pēc augstas temperatūras siltumenerģijas:
  - Alternatīvu risinājumu nav daudz un tie ir ierobežoti – specifiski risinājumi noteiktiem rūpniecības apakšsektoriem;
- **Dati un to kvalitāte** – kas netiek mērīts, to ir grūti uzlabot.
  - Energopārvaldība (*pat bez sertificētas sistēmas ieviešanas*) ļauj samazināt patēriņu 5-10 % robežās;
- Aktīvāk jāizmanto **enerģijas pieprasījuma vadības elastības potenciāls** un risinājumi (slodžu pārnese, pīķa slodžu samazināšana, kurināmā maiņa u.c.)

27.04.2021.

Paldies par uzmanību!

<https://www.facebook.com/vppklimats>

27.04.2021.

**Pētījumu finansē Latvijas Republikas Ekonomikas Ministrija, projekts
“Enerģētikas un klimata modelēšana virzībā uz oglekļa neitralitāti”, projekta
Nr. VPP-EM-2018/NEKP-0001**

27.04.2021.

VPP-EM-2018/NEKP-0001